



İşyerinde Madde Kullanımının Köklerinin İzini Sürmek: Çocukluk Gelişimi ve Travmanın Rolü *

Tracing the Roots of Workplace Substance Use: The Role of Childhood Development and Trauma

ÖZET

Madde kullanımı, bireylerin fiziksel ve zihinsel sağlığı üzerinde yarattığı olumsuz etkilerin yanı sıra, toplumsal düzen ve işyeri dinamiklerini de tehdit eden kritik bir halk sağlığı sorunudur. Özellikle çocukluk çağında yaşanan travmaların, yetişkinlikte madde kullanımı ve işyeri performansı üzerindeki uzun vadeli etkileri dikkat çekmektedir. Çocukluk dönemi deneyimlerinin bireylerin davranışsal ve bilişsel gelişimindeki rolü, sağlıklı bir iş-yaşam dengesi oluşturulmasında belirleyici olmaktadır. Olumsuz Çocukluk Deneyimleri (Adverse Childhood Experiences, ACE), madde kullanım bozuklukları ve işyeri verimliliğinde azalma gibi birçok risk faktörünü beraberinde getirmektedir. Bu çalışma, çocukluk döneminde yaşanan travmatik olayların yetişkinlikte madde kullanımına olan etkilerini ve bu durumun işyeri performansı üzerindeki yansımalarını incelemiştir. Ayrıca, hem bireylerin ruh sağlığını korumak hem de iş yerlerinde sağlıklı bir ortam oluşturmak amacıyla kapsamlı önleme ve müdahale stratejileri geliştirilmesi gerekliliğini de ele almıştır. Çalışmanın bulguları arasında, çocukluk dönemine yönelik erken müdahale programlarının önemi, aile bağlarının güçlendirilmesi, cinsiyete özgü politikaların geliştirilmesi ve işyerinde destekleyici programların uygulanması gerektiği yer almaktadır. Sonuç olarak bu çalışma ile çocukluk travmalarını ele alan ve işyerinde madde kullanımını önlemeye odaklanan bütüncül yaklaşımların, bireysel ve toplumsal faydalar sağlayacağı ön görülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Çocukluk Travması, Madde Kullanımı, İş Yeri Davranışları, Erken Müdahale, İş Güvenliği.

ABSTRACT

Substance use is a critical public health issue that not only negatively affects individuals' physical and mental health but also threatens social order and workplace dynamics. The long-term effects of childhood trauma, particularly on adult substance use and workplace performance, are of increasing concern. The role of childhood experiences in shaping individuals' behavioral and cognitive development plays a decisive role in establishing a healthy work-life balance. Adverse Childhood Experiences (ACEs) bring about numerous risk factors, including substance use disorders and a decrease in workplace productivity. This study examines the impact of traumatic events experienced during childhood on adult substance use and their subsequent effects on workplace performance. Additionally, it emphasizes the necessity of developing comprehensive prevention and intervention strategies to both protect individuals' mental health and foster a healthy work environment. The findings of the study highlight the importance of early intervention programs for childhood, strengthening family bonds, developing gender-specific policies, and implementing supportive workplace programs. Ultimately, the study suggests that holistic approaches addressing childhood trauma and focusing on preventing substance use in the workplace are expected to provide both individual and societal benefits.

Keywords: Childhood Trauma, Substance Use, Workplace Behavior, Early Intervention, Workplace Safety.

GİRİŞ

Madde kullanımı, sadece bireylerin fiziksel ve zihinsel sağlığını bozmakla kalmayıp, aynı zamanda aile ilişkilerini zedeleyen, suç oranlarını artıran ve iş yerlerinde verimsizliği tetikleyerek toplumun tüm dokusunu olumsuz yönde etkileyen ciddi bir halk sağlığı sorunudur. Bu makale, çocukluk döneminde yaşanan travmaların bireylerin madde kullanımına yönelme riskini artırmasını ve bunun yetişkinlikte iş hayatına yansıyan etkilerini konu edinmiştir. Ayrıca, çocuklukta edinilen olumsuz deneyimlerin, bireylerin madde bağımlılığı geliştirme olasılığını nasıl şekillendirdiği ve bu bağımlılığın iş güvenliği, çalışma performansı ve işyeri ortamı üzerindeki yansımalarını ele almıştır. Benzer şekilde, aile ve çevresel faktörlerin çocukluk dönemi üzerindeki etkileri ve bu faktörlerin bireylerin ileriki yaşlarda riskli davranışlar sergileme olasılıklarını nasıl etkilediği de değerlendirilmiştir.

* Bu makale, İstanbul Gedik Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Enstitüsü'ne bağlı yürütülen "İş Sağlığı ve Güvenliğinde Uyuşturucu Madde Bağımlılığı" başlıklı doktora tezinden üretilmiştir.

¹ Doktora Öğrencisi, İstanbul Gedik Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, İş Sağlığı ve Güvenliği ABD, İstanbul, Türkiye.

²Dr. Öğr. Üyesi., İstanbul Gedik Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, İstanbul, Türkiye.

Ahmet Güzel ¹
Meliha Kırkıncioğlu ²

How to Cite This Article

Güzel, A. & Kırkıncioğlu, M. (2024). "İşyerinde Madde Kullanımının Köklerinin İzini Sürmek: Çocukluk Gelişimi ve Travmanın Rolü" International Social Sciences Studies Journal, (e-ISSN:2587-1587) Vol:10, Issue:12; pp:2471-2480. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.14569671>

Arrival: 05 November 2024
Published: 30 December 2024

Social Sciences Studies Journal is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License.

Makalenin amacı, çocukluk travmalarının ve madde kullanımının işyerindeki güvenlik ve performans üzerindeki etkilerine dair bir anlayış geliştirmek ve bu etkileri azaltmaya yönelik çözüm önerileri sunmaktır. Bu bağlamda, işyerlerinde uygulanabilecek farkındalık ve destek programlarının önemi vurgulanarak, çocukluk dönemindeki travmaların önlenmesine yönelik stratejiler tartışılmıştır. Çalışma, hem bireysel düzeyde madde bağımlılığının önlenmesi hem de işyeri güvenliğini artırmaya yönelik politikalara ışık tutmayı hedeflemektedir. Bu doğrultuda, çocukluk dönemindeki deneyimlerden işyerindeki uygulamalara kadar geniş bir çerçevede, hem bireyler hem de toplum için uygulanabilir sonuçlar elde edilmesi amaçlanmıştır.

Bu çalışma temelde üç başlıkta incelenmiştir. Öncelikle çocukluk travmalarının madde kullanımına etkisi, bu dönemde yaşanan olumsuz deneyimlerin bağımlılık geliştirme üzerindeki rolü ve aile ile çevresel faktörlerin katkıları çerçevesinde ele alınacaktır. Daha sonra, madde kullanımının işyerine yansımaları, iş performansı, güvenlik ve çalışma ortamı üzerindeki etkileri ve bu durumundan doğan riskli davranışlar değerlendirilmiştir. Son olarak, önleme ve müdahale stratejileri ile destek programları üzerinde durulmuştur.

Çocukluk Döneminin İş Hayatına Uzanan Etkileri

Çocukluk dönemi deneyimlerinin yetişkin iş-yaşam dengesi üzerinde derin ve kalıcı etkileri vardır. Araştırmalar, çocukluk dönemindeki deneyimlerin yetişkin yaşam doyumu, iş-yaşam dengesi ve genel refah üzerinde uzun süreli etkiler yarattığını göstermektedir. Özellikle çocukluk döneminde geliştirilen duygusal sağlık ve bilişsel olmayan beceriler, yetişkinlikte mutluluğun ve ekonomik başarının önemli belirleyicilerindedir. Bu sebeple, çocukluk dönemi bilişsel ve davranışsal becerilerin geliştirilmesine yönelik politika ve programlarına öncelik verilmelidir (Flèche vd., 2021). Çocukluk dönemi psikolojik sorunlarının yetişkinlikte hem sosyoekonomik durum hem de sağlık üzerinde kalıcı etkileri olduğu belirlenmiştir. Örneğin, bazı çalışmalarda bu sorunların aile gelirlerini %28'e kadar azalttığı, istihdam istikrarını etkilediği ve evlilik sürekliliğini azalttığı görülmüştür. Ayrıca, erken yaşta bu sorunlara müdahale edilmesi, bilişsel işlevsellik, vicdan ve uyum gibi bireyin hem iş hem de özel yaşamında başarı için kritik olan özelliklerini geliştirmektedir (Goodman vd., 2011).

Olumsuz Çocukluk Deneyimlerinin (Adverse Childhood Experiences, kısaca ACE'ler) ruh sağlığı üzerinde etkileri bulunmaktadır. Bu deneyimler, depresyon ve düşük yaşam kalitesi gibi ruh sağlığı sorunlarının yanı sıra işsizlik ve düşük gelir gibi ekonomik zorluklarla ilişkilidir. Özellikle, ACE sayısının artmasıyla depresif semptomların yoğunluğu da artmakta; bu da bireylerin iş gücüne katılımını ve ekonomik bağımsızlığını zorlaştırmaktadır (Petersen vd., 2022). Güçlü sosyal güvenlik sistemlerine sahip ülkelerde bile ACE'lerin işgücü piyasası üzerindeki olumsuz etkileri devam etmekte, bu da bireylerin uzun süre iş gücü dışında kalmasına neden olmaktadır. Bu sebeple sosyal politikaların, ACE geçmişine sahip bireyler için destekleyici programlar içermesi gerekmektedir (Hansen vd., 2021).

Çocuk dönemi psikolojik sorunları ve onlara erken müdahalenin önemi çok büyüktür. Uzun vadeli araştırmalar, çocukluk döneminde başlayan psikolojik sorunların basitçe kaybolmadığını, aksine zamanla farklı biçimlerde ortaya çıktığını göstermektedir. Bu nedenle, çocukluk dönemindeki psikopatolojinin erken tanınması ve hedefe yönelik müdahaleler, bireyin yaşam boyu karşılaşacağı olumsuz sonuçları azaltmak için kritiktir. Aslında psikolojik sorunların erken aşamalarda ele alınması, hem bireyin hem de toplumun genel refahını artırabilme potansiyeline sahiptir (Kasen ve Cohen, 2009). Özetle çocukluk döneminde yaşanan olumlu ya da olumsuz deneyimler, bireylerin yaşamları boyunca taşıdıkları bir miras niteliğindedir. Bu nedenle, çocukluk dönemindeki duygusal ve psikolojik sorunları önlemeye yönelik politikalar ve erken müdahale programları, bireylerin yetişkinlikteki yaşam doyumu, iş-yaşam dengesi ve ekonomik başarıları üzerinde önemli bir fark yaratabilme gücüne sahiptir.

İşyerinde Madde Kullanımı

İşyerinde madde bağımlılığı, özellikle alkol ve tütün kullanımı, çalışan verimliliği üzerinde ciddi olumsuz etkiler yaratmakta ve bu durum, yalnızca işsizlerle sınırlı olduğu düşünülen madde kullanımının daha geniş bir sorun olduğunu ortaya koymaktadır. Alkol kullanımı, devamsızlık, verimlilik kaybı ve işyeri kazalarına yol açarak çalışanların büyük bir kısmını etkilemekte ve işverenler için önemli bir ekonomik yük oluşturmaktadır (Morse vd., 2022). Örneğin, Kanada'da 2014 yılında madde kullanımına bağlı verimlilik kayıplarının toplam maliyeti 15,7 milyar dolar olarak tahmin edilmiştir; bu kayıpların %38'i alkol, %37'si tütün kaynaklıdır ve bu durum %8'lik bir artışla kişi başına 440 dolarlık bir yük anlamına gelmektedir (Sorge vd., 2020).

Esrar, yasadışı uyuşturucular ve psikoaktif ilaçlar gibi maddeler, hem yasal hem de yasadışı olarak çalışanlar arasında yaygın şekilde kullanılmakta ve bu durum iş performansını düşürerek devamsızlığa neden olmaktadır. Hipnotikler ve sakinleştiriciler gibi psikoaktif ilaçların kadınlar arasında daha yaygın olması, işyeri politikalarında cinsiyete özgü düzenlemelere ihtiyaç olduğunu göstermektedir. Çalışanların düzensiz iş performansı, devamsızlık ve gecikme gibi sorunları meslektaşları arasında sıkça gözlemlenmesi, madde kullanımının yalnızca bireysel bir

sorun olmadığını, aynı zamanda işyeri uyumunu ve üretkenliğini etkileyen geniş çaplı bir problem olduğunu ortaya koymaktadır. Bu nedenle, alkol ve uyuşturucu kullanımını hedef alan çok bileşenli politikalar ve kapsamlı müdahale programlarının geliştirilmesi, işyerinde madde bağımlılığının olumsuz etkilerini yönetmek için kritik bir gerekliliktir (Lambrechts vd., 2017)

French ve diğerlerine (2015) göre ise, işverenler işyerinde madde kullanımının etkileri ve maliyetleri konusunda artan bir endişe duymakta, bu da özellikle şantiyelerde etkili önleme ve yardım programlarına olan ihtiyacı artırmaktadır. Araştırmalar, sigara, alkol ve yasadışı uyuşturucu kullanımının ortalamalara benzer veya biraz daha düşük olduğunu göstermesine rağmen, bu maddelerin kullanımı hala önemli bir endişe kaynağıdır. Madde kullanımının yol açtığı düşük iş performansı ve artan devamsızlık gibi olumsuz işyeri sonuçları, işverenlerin ele alması gereken kritik alanlar arasında yer almaktadır. Ayrıca, işverenlerin çalışma sahalarındaki madde bağımlılığı sorunlarını değerlendirme ve bu doğrultuda hedeflenen önleme ve yardım programları geliştirme çabaları, işyerlerinde daha etkili müdahale stratejilerinin oluşturulmasını mümkün kılmaktadır (French vd., 1995).

Madde bağımlılığının etkileri, bireysel verimlilik kayıplarının ötesine geçerek işyeri güvenliğini ve uyumunu ciddi şekilde etkileyebilmektedir (Lambrechts vd., 2017). İşyerindeki normlar ve kültür, madde kullanım davranışlarını artırabilir veya azaltabilir; bu durum, işyeri ortamının bağımlılık sorunlarındaki belirleyici rolünü ortaya koymaktadır (Frone ve Brown, 2010). Madde kullanımını genellikle düşük iş performansı, artan devamsızlık ve işyeri kazaları gibi olumsuz sonuçlara yol açar. Örneğin, alkol tüketiminin %15,7 oranında devamsızlıkla ilişkili olduğu, yasadışı uyuşturucuların ise daha az ölçüde benzer sorunlara neden olduğu görülmüştür (Lambrechts vd., 2017; Shah, 2018). Ayrıca, bağımlılık, çalışan sağlığını ve güvenliğini tehlikeye atmanın yanı sıra, iş kazaları nedeniyle ekipman hasarı ve artan sigorta maliyetleri gibi ekonomik kayıplara yol açmaktadır (Dinis-Oliveira ve Magalhães, 2020; Mogorosi, 2009). İş arkadaşları arasında çatışmalar ve disiplin cezalarının yaygın olması da işyeri uyumunu ve verimliliği olumsuz etkilemektedir (Lambrechts vd., 2017). Psikoaktif maddelerin kötüye kullanımı, çalışanların fiziksel ve zihinsel sağlığını tehdit ederek daha yüksek morbidite ve mortalite oranlarına neden olmaktadır (Dinis-Oliveira ve Magalhães, 2020). Tüm bu sorunlara rağmen, işyerinde madde bağımlılığı, özellikle alkol bağımlılığı, çoğunlukla göz ardı edilmektedir (Geldenhuys, 2015). Bu sorunların üstesinden gelmek için çalışan yardım programları ve önleyici tedbirleri içeren kapsamlı işyeri politikalarının geliştirilmesini gerektirmektedir (Mogorosi, 2009).

ÇOCUKLUK TRAVMALARI ve MADDE KULLANIMI

Çocukluk Dönemi Travmalarının Madde Bağımlılığına Etkisi

İstismar, ihmal ve şiddete maruz kalma gibi çeşitli olumsuz deneyimleri kapsayan çocukluk travması, çocuk üzerinde sonraki yaşamında madde kullanım bozukluklarının (Substance Use Disorders, SUD) gelişiminde derin bir etki yaratmaktadır. Çeşitli araştırmalar, çocuklukta fiziksel, duygusal veya cinsel istismar gibi olumsuz deneyimler yaşayan bireylerin yetişkinlikte madde kullanım bozuklukları geliştirme riskini önemli ölçüde artırdığını göstermektedir. Bu çalışmalar, farklı travma türlerinin madde kullanımının başlama yaşı, şiddeti ve tercih edilen madde türü üzerinde farklı etkilerde bulunduğunu ortaya koymaktadır. Özellikle duygusal ve cinsel istismara maruz kalma sıklığı daha yüksek olan kadınlarda, duygusal istismarın tedavinin başlangıcında madde özlemiyle anlamlı bir ilişkisi olduğu bulunmuştur (Gerhardt vd., 2022). Araştırmalara göre olumsuz çocukluk deneyimlerinin sayısındaki artış, bireylerde aşırı doz alma olasılığını istatistiksel olarak anlamlı şekilde yükseltmektedir (Tschampl vd., 2022). Özellikle kadınlarda, çocukluk döneminde yaşanan cinsel istismar ve intihar eğilimi arasında “ayırışma” adı verilen bir durumun bağ kurucu bir rol oynadığı görülmüştür. Bu durum, çocukluk çağı travmasının bir sonucu olarak ortaya çıkabilmektedir. Ayrıca, madde bağımlılığı sorunları yaşayan kişilerde sıklıkla travma sonrası stres bozukluğu (TSSB) gibi başka ruh sağlığı sorunları da görülmektedir. Bu durum, madde bağımlılığı tedavisini daha zorlu bir hale getirmektedir (Gidzgiev vd., 2023).

Genetik çalışmalar, çocukluk döneminde yaşanan travmatik olayların, yetişkinlikte madde bağımlılığı gelişme riskini artırabileceğini ortaya koymuştur. Bu çalışmalar, belirli genlerin, çocukluk deneyimleriyle etkileşime girerek sigara ve alkol kullanımını tetikleyebileceğini göstermektedir (Cheng vd., 2021). Olumsuz çocukluk deneyimleri ile opioid kullanımının başlangıç yaşı arasında pozitif bir korelasyon bulunmaktadır. Bu durum, reçeteli opioid kötüye kullanımından daha şiddetli opioid kullanım bozukluklarına doğru ilerleyen bir yörünge olduğunu düşündürmektedir. Bu aşamada erken müdahale programlarının önemi oldukça büyüktür (Guarino vd., 2021). Örneğin, Hindistan'da çocuklukta yaşanan olumsuz deneyimler oldukça yaygındır. Bu deneyimler, özellikle erkek çocuklarda madde bağımlılığı sorununu tetiklemektedir. Bu nedenle, bu çocukların tedavisinde, yaşadıkları travmaların etkilerini de göz önünde bulunduran yaklaşımların kullanılması büyük önem taşımaktadır (Fernandes vd., 2021). Çoklu travma deneyimi olan bireylerde madde kullanım bozukluklarının tedavisi, bu bireylerin madde kullanımını azaltmada daha yavaş ilerleme göstermeleri nedeniyle daha karmaşıktır (Karsberg vd., 2021).

Ayrıca uluslararası çalışmalarda, çeşitli travmatik olaylara maruz kalmanın madde kullanım bozukluğu (SUD) gelişme olasılığını önemli ölçüde artırdığını ve bu olasılığın özellikle cinsel ve kişilerarası şiddete zemin hazırladığı belirtilmektedir (Degenhardt vd., 2022). Hem madde kullanım bozukluğu (SUD) hem de travma sonrası stres bozukluğu (TSSB) yaşayan kadınlarda yapılan araştırmalar, çocukluk çağına daha şiddetli travmalara maruz kalanların madde kullanımına daha erken yaşta başladığını ve bu durumun daha ciddi psikolojik sorunlarla birlikte görüldüğünü ortaya koymaktadır (Lotzin vd., 2019). Bununla birlikte, çocukluk çağı travmasına rağmen madde kullanım bozukluğu geliştirmeyen bireylerde, yüksek seviyelerde endokannabinoid sistemi aktivitesi ve gelişmiş duygusal düzenleme gibi esneklik faktörleri tespit edilmiştir. Bu bulgu, travma sonrası ortaya çıkan madde kullanım bozukluklarının tedavisinde biyolojik ve psikolojik müdahalelerin kombinasyonunun önemini ortaya koymaktadır (Perini vd., 2023). Sonuç olarak, çocukluk çağı travmaları, madde bağımlılığının önemli bir tetikleyicisi olduğu için, tedavi programlarında hem madde kullanımını hedefleyen hem de travmanın etkilerini azaltmaya yönelik yaklaşımların bir arada kullanılması gerekmektedir.

Aile ve Çevrenin Rolü

Aile dinamikleri ve madde kullanımı arasında önemli bir bağ vardır. Bu sebeple madde bağımlılığında aile ve çevrenin rolü çok yönlü bir perspektif çizmektedir. Farklı demografik ve kültürel bağlamlar da madde kullanımının başlatılmasını ve sürdürülmesini etkilemektedir. Aile dinamikleri, ebeveynlik stilleri ve aile uyumu, madde bağımlılığı davranışlarını önemli ölçüde etkilemektedir. Örneğin otoriter, aşırı hoşgörülü ya da ilgisiz ebeveynlik tarzları ile olumsuz çocukluk deneyimleri madde kullanımını artırmaktadır. Bu durum, aile müdahaleleri konusunun bu sorunların ele alınmasında önemli bir katkı sağlayabileceğini göstermektedir (Eddah ve Loong'onyo, 2024).

Ebeveynlerin ayrılmış olması veya aile içi çatışmaların var olması gibi durumlar, aile dinamiklerini farklılaştırmakta ve çocukları savunmasız bırakmaktadır. Parçalanmış ailelerden gelen çocuklar, özellikle ebeveyn boşanması veya aile içi anlaşmazlık yaşayanlar, alkol ve uyuşturucu kullanımına daha yüksek bir eğilim göstermektedir (Salvatore vd., 2022). Tek ebeveynli evlerde yetişen çocuklar, daha az denetlenmekte ve çift ebeveynli ailelere kıyasla madde kullanımına daha yatkın olmaktadır. Bu durum, ebeveyn gözetiminin ve sıcaklığının madde kullanım risklerini azaltmada koruyucu bir rol oynadığını göstermektedir (Hemovich vd., 2011). Ayrıca ebeveynlerin madde kullanımı, çocukların da benzer davranışlar sergileme olasılığını artırmaktadır. Hem anne hem de baba kaynaklı madde kullanımı, çocuklarda içselleştirme ve dışsallaştırma gibi zihinsel sağlık sorunlarının yanı sıra madde kullanımı riskini de artırmaktadır (McGovern vd., 2023). Ayrıca, ebeveyn boşanması ve ilişki çatışmaları, genetik riskleri dolaylı olarak destekleyen bir ev ortamı yaratarak alkol kullanım bozukluğunun nesiller arası aktarımına katkıda bulunmaktadır (Salvatore vd., 2022).

Bireylerin fiziksel, duygusal ve sosyal açıdan önemli değişimler yaşadığı belirli dönemler, bağımlılığa karşı en savunmasız oldukları yaşam evreleri arasında yer almaktadır. Ergenler, bağımlılık konusunda özellikle savunmasız olan bir gruptur. Boşanma gibi stres faktörleri yaşayan ailelerin ergenleri, sigara ve alkol kullanımına başlama olasılığı daha yüksektir. Örneğin, sigara içme olasılığı %30, alkol kullanımı ise %20 artmaktadır. Ancak, alkol kullanımındaki bu artış, diğer değişkenler kontrol edildiğinde azalabilmektedir (Fletcher ve Sindelar, 2012). Buna rağmen ebeveyn boşanması, özellikle ailede alkolizm geçmişi varsa, genç yetişkinlerde uyuşturucu kullanımını artırmaktadır (Windle ve Windle, 2018).

Madde bağımlılığı üzerine yapılan araştırmalar, bu sorunun gelişiminde aile ve çevrenin kritik bir rol oynadığını göstermektedir. Olumsuz ailevi ilişkiler, ebeveynlerin ve akranların alkole karşı açık tutumları ve mutsuz medeni durumlar, özellikle ergenlerde daha yüksek alkol kullanım oranlarıyla ilişkilidir (Niu, 2023). Üniversite ortamında ise aile uyumu ve iletişim, madde kullanımını azaltıcı bir etki göstermektedir. Olumlu aile etkileşimleri, öğrenciler arasında madde kullanım oranlarını düşürmektedir (Gebremariam ve Sandhu, 2020). Örneğin, İran'da yapılan çalışmalar, yetersiz ebeveyn rolleri ve cezalandırıcı disiplin yöntemlerinin ergenlerde madde bağımlılığı riskini artırdığını ortaya koymuştur. Bu bulgular, bağımlılığın önlenmesinde ebeveyn katılımının gerekliliğini ortaya koymaktadır (Moradi vd., 2019). Benzer şekilde, Avustralya ve ABD'de yapılan boylamsal çalışmalar, düşük aile çatışmasının ve güçlü ebeveyn-çocuk bağlarının, genç yetişkinlikte madde kullanımının azalmasıyla anlamlı bir ilişki içinde olduğunu ortaya koymaktadır (Heerde vd., 2019). Bunun yanı sıra, sosyal çevreden gelen baskılar, ekonomik sıkıntılar ve aile içi uyumsuzluklar, bağımlılık riskini artırmakta ve yalnızca bağımlı bireyi değil, tüm aileyi olumsuz etkilemektedir (Singh vd.). Bu bulgular, aile terapilerinin, madde bağımlılığı tedavisinde ve önlenmesinde önemli bir role sahip olduğu göstermektedir. Bu tür müdahaleler, bireyin iyileşme sürecini hızlandırırken aynı zamanda bağımlılığın tekrarlama riskini azaltarak aile içi ilişkileri güçlendirmektedir (Bacon, 2019). Aile içindeki uyum, bireylerin duygularını ifade edebilme özgürlüğü ve kuralların uygulanma şekli, bağımlılık riskini azaltmada kritik bir öneme sahiptir (Sharma ve Sharma, 2017). Kısacası madde bağımlılığı tedavisine aile temelli yaklaşımların eklenmesi, hem birey hem de aile için kalıcı faydalar sağlamaktadır.

MADDE BAĞIMLILIĞININ İŞ HAYATINDAKİ YANSIMALARI

Madde Bağımlılığının Çalışma Performansına ve İş Güvenliğine Etkileri

Madde bağımlılığı, iş performansını, memnuniyetini ve iş güvenliğini doğrudan etkileyerek devamsızlık, verimlilik kaybı ve işyeri kazalarına yol açmaktadır. Psikoaktif maddelerin, özellikle alkol, esrar ve opioidlerin kullanımı, hem bireysel refahı hem de işyeri dinamiklerini bozarak karmaşık bir etkileşim yaratmaktadır (Dinis-Oliveira ve Magalhães, 2020; Lambrechts vd., 2017). Araştırmalar, madde bağımlılığının düşük iş tatmini ve artan iş istikrarsızlığı ile bağlantılı olduğunu göstermektedir. Örneğin, alkol veya uyuşturucu kullanan çalışanlarda gözlemlenen düşük iş memnuniyeti, yüksek devamsızlık oranları ve düşük üretkenlik gibi sorunlar, madde kullanımının iş yaşamı üzerindeki olumsuz etkilerinden bazılarıdır (Galaif vd., 2001; Hollinger, 2018).

Madde bağımlılığı, ekonomik açıdan da büyük bir sorun teşkil etmektedir. Özellikle iş yerlerinde madde bağımlılığı nedeniyle işten kaçınma ve iş verimliliğindeki düşüş, Amerika gibi gelişmiş ülkelerde bile yılda yaklaşık 81 milyar dolarlık bir kayba yol açmaktadır. Bu durum, hem şirketler hem de ülke ekonomisi için ciddi bir yük oluşturmaktadır (Weiss-Randall ve Rich, 2019). Bununla birlikte, çalışanların yaşam kalitesini yükseltmek ve iş yerindeki performanslarını artırmak için “Çalışan Yardım Programları” (Employee Assistance Programs, EAP) gibi uygulamalar oldukça önemlidir. Özellikle kısa süreli danışmanlık ve ruh sağlığı desteği gibi hizmetler sunan programlar, çalışanların hem kişisel sorunlarıyla başa çıkmalarına yardımcı olmakta hem de iş yerindeki olumlu davranışlarını desteklemektedir (Richmond vd., 2014).

Madde bağımlılığı ayrıca, bireylerin finansal zorluklar, sosyal geri çekilme ve suç faaliyetlerine katılım gibi dolaylı etkiler yoluyla iş performansını daha da kötüleştirebilmektedir (Ghodse ve Galea, 2023). Çalışanların %27,8'i meslektaşları arasında madde kullanımıyla ilişkili olumsuz etkiler gözlemlerken, düzensiz iş performansı, gecikme ve çatışmalar gibi sorunlar yaygın olarak rapor edilmiştir (Lambrechts vd., 2017). Madde bağımlılığı ile mücadelede etkin politikalar ve işyeri sağlığı girişimleri kritik öneme sahiptir. Özellikle, çalışanların madde kullanımını gizleme çabası, bireylerin işyerindeki normallik algısını koruma çabasıyla birleşerek refahı ve iş tatminini olumsuz etkilemektedir (Gunnarsson ve Törrönen, 2022). Ancak işle ilgili faaliyetler ve mesleki danışmanlık içeren müdahaleler, madde kullanım bozukluğu olan bireylerde iş tatmini ve yaşam kalitesini artırmada etkili olmaktadır (Atherton, 2011; Petry vd., 2014).

Sonuç olarak, işyerinde madde bağımlılığını ele almak, yalnızca çalışanların refahını artırmakla kalmaz, aynı zamanda iş tatmini, üretkenlik ve genel örgütsel sağlığı geliştirmek için çok yönlü bir yaklaşım gerektirir. Bu süreç, kapsamlı destek sistemlerini, çalışan eğitimini ve madde bağımlılığına yönelik damgalamayı azaltan politikaları içermesi gerekmektedir (Mogorosi, 2009; Weiss-Randall ve Rich, 2019). Böylece, işverenler sağlıklı ve verimli bir çalışma ortamı oluşturarak hem bireysel hem de kurumsal hedeflere ulaşabilirler. Bu durum, çalışanların iş hayatındaki başarılarını artırırken, şirketlerin de rekabet gücünü güçlendirir.

Madde Bağımlılığının Sebep Olduğu Riskli Davranışlar ve Sonuçları

Çalışanların madde kullanımı, işyerinde sağlık, katılım, üretkenlik ve güvenlik üzerindeki potansiyel olumsuz etkileri nedeniyle yöneticiler, sendikalar ve politika yapımcılar için önemli bir endişe kaynağıdır (Frone, 2013). Diğer bir ifade ile işyerinde madde kullanımı, bireysel çalışanları ve organizasyonları önemli ölçüde etkileyen riskli davranışlara yol açmaktadır. Bu davranışların başında, madde kullanımının koordinasyonu ve yargıyı bozarak güvensiz çalışma uygulamaları ve ortamlarına yol açması gelmekte, bu da iş kazaları ve yaralanmalarda artışa neden olmaktadır (Dinis-Oliveira ve Magalhães, 2020; Taylor, 2020). Özellikle inşaat ve sağlık hizmetleri gibi fiziksel güvenliğin kritik olduğu ve engelli işçilerin hem kendilerini hem de başkalarını tehlikeye atabileceği yüksek riskli sektörlerde bu durum daha da endişe verici olmaktadır (Shaw vd., 2020). Ayrıca, madde kullanımı devamsızlık oranlarını artırarak verimliliği olumsuz etkilemektedir. Bu tür durumda çalışanlar görevlerini etkin şekilde yerine getirememekte ya da madde ile ilgili sorunlar nedeniyle tamamen işe gitmeyebilmektedir (Shah, 2018; Weiss-Randall ve Rich, 2019). Bu devamsızlık durumu, sadece bireysel performansı etkilemekle kalmamakta, aynı zamanda iş arkadaşları ve organizasyon üzerinde ek bir baskı oluşturarak maliyetlerin artmasına ve genel verimliliğin düşmesine yol açmaktadır (Mogorosi, 2009; Weiss-Randall ve Rich, 2019).

Madde bağımlılığı, çalışanların sağlığını tehlikeye atarak iş verimliliğini ciddi şekilde düşürdüğü gibi aynı zamanda, madde kullanımı işyeri ekipmanlarına ve mallarına zarar verebilmektedir. Çünkü bozulmuş muhakeme ve koordinasyon, pahalı makinelerin yanlış kullanımına veya kazaların artmasına yol açabilmektedir (Mogorosi, 2009). Madde bağımlılığı, işverenlere işçi tazminatı, tıbbi maliyetler ve çalışan cirosu gibi kalemlerde milyarlarca dolara mal olabilmektedir (Weiss-Randall ve Rich, 2019). Ayrıca, madde kullanımı ile ilgili damgalama ve cezalandırıcı politikalar, çalışanları yardım aramaktan caydırabilmekte ve sorunu daha da kötüleştirerek daha riskli davranışları teşvik edebilmektedir (Rosen vd., 2021). Bu riskleri azaltmak için kuruluşlar, çalışan yardım

programları (Employee Assistance Programs, EAP), uyuşturucusuz işyeri politikaları ve tedavi kaynaklarına erişim sağlayan kapsamlı önleme ve müdahale programlarını uygulamayabilir (Mogorosi, 2009; Shaw vd., 2020; Weiss-Randall ve Rich, 2019). Bu tür önlemler, sadece madde kullanımının sıklığını azaltmayı değil, aynı zamanda daha sağlıklı, daha güvenli ve daha üretken bir çalışma ortamı oluşturmayı hedeflemektedir.

Petrol ve gaz gibi güvenliğe duyarlı sektörlerde, madde kullanımı ölümlerle ilişkilendirilmiştir ve özellikle metamfetamin bu tür olaylarda sıkça görülen bir maddelerden biridir (Ramirez-Cardenas vd., 2023). Ayrıca, sağlık hizmetleri gibi yoğun stresli ve talepleri yüksek çalışma ortamlarında, çalışanlar tükenmişlik ve zihinsel sağlık sorunlarına karşı bir başa çıkma yöntemi olarak madde kullanımına yönelebilmektedir (New, 2023). Bu tür davranışlar, sadece bireysel performansı değil, aynı zamanda işyeri güvenliği ve ahlakını da tehdit etmektedir (Humza, 2023). Madde kullanan çalışanlar, iş yerinde olsa bile tam olarak işlerine odaklanamamaktadır ve bu durum işin kalitesini düşürmekte, güvenliği de tehlikeye atmaktadır. (Gerich ve Lehner, 2023). Bu sebeple kurum ve kuruluşlar, madde kullanımından kaynaklanan yüksek sağlık sigortası talepleri ve bağımlılık sorunlarıyla başa çıkmanın maliyetleriyle karşı karşıya kalmaktadır (Humza, 2023). Bu riskleri azaltmak için, kısa müdahaleler, çalışan yardım programları ve kapsamlı madde kullanım politikaları gibi işyeri müdahaleleri gereklidir (Morse vd., 2022; Park ve Minnick, 2024; Prasad vd., 2023). Bu müdahaleler, madde kullanımını azaltmayı, çalışanların değişime hazır olmasını ve genel işyeri yaşam kalitesini artırmayı amaçlamaktadır (Prasad vd., 2023). Ancak, katılım eksikliği ve gizlilik endişeleri gibi zorluklar, bu programların etkili bir şekilde uygulanmasını engelleyen faktörler olmaktadır (Morse vd., 2022). Bu nedenle, müdahaleleri işyeri ortamlarına uyarlamak ve destekleyici bir psikososyal iklim yaratmak, işyerinde madde kullanımının olumsuz etkilerini azaltmada kritik öneme sahiptir (Gerich ve Lehner, 2023; Park ve Minnick, 2024).

MADDE BAĞIMLILIĞINI ÖNLEMENE ve TEDAVİ ETME YÖNELİK STRATEJİLER

İş yerlerinde madde bağımlılığıyla mücadele, çalışanların sağlığını destekleyen, hedeflenen müdahaleler ve güçlü politikalarla birleştirilmiş kapsamlı bir yaklaşım gerektirmektedir. Evrensel sağlık teşviki ve kısa müdahaleler, çalışanlar arasında madde kullanımını, özellikle de alkol tüketimini azaltmada etkili olmaktadır. Bu tür müdahaleler, işyerinin özel ihtiyaçlarına uygun şekilde uyarlandığında ve çalışanları etkin biçimde katılıma teşvik ettiğinde en yüksek verimliliği sağlamaktadır. Ayrıca, gizlilik endişeleri ve yardım talebindeki isteksizlik gibi engellerin ele alınması, müdahalelerin etkinliğini artırmaktadır (Morse vd., 2022).

Madde bağımlılığıyla mücadele kapsamında, işyerlerinde Çalışan Yardım Programları (Employee Assistance Program, EAP) ve uyuşturucusuz işyeri politikaları gibi uygulamalar geliştirilmektedir. Çalışan Yardım Programları, çalışanlara davranışsal sağlık hizmetleri sunarak destek sağlamayı amaçlamakta; uyuşturucu testleri ve çalışan eğitime dayalı politikalar ise iş kazalarını ve mesleki yaralanmaları önlemeyi hedeflemektedir (Merrick vd., 2007; Wickizer vd., 2004). Ancak, bu tür müdahalelerin etkinliği, çalışanlar arasında görülen gizlilik endişeleri ve düşük katılım oranları nedeniyle sınırlı kalmaktadır (Morse vd., 2022).

Kadınlar arasında daha yaygın olduğu belirtilen psikoaktif ilaç kullanımı, cinsiyete özgü politikaların geliştirilmesi gerektiğine dikkat çekmektedir (Lambrechts vd., 2017). Bu durum, farklı demografik grupların ihtiyaçlarını karşılayacak özel stratejilerin işyerinde uygulanmasının önemini ortaya koymaktadır. İşveren liderliğindeki girişimler ise çalışan eğitimi, uyuşturucu testi ve Çalışan Yardım Programları gibi yöntemlerle madde kullanımının işyerindeki olumsuz etkilerini azaltmayı hedeflemektedir. Ancak, bu girişimlerin etkinliği farklılık göstermekte; bu nedenle, işyerinde uygulanacak politikaların genel geçerliliğini sağlamak ve daha yüksek etki oranlarına ulaşmak için daha kapsamlı ve nitelikli araştırmalara ihtiyaç duyulmaktadır (Akanbi vd., 2020). Bu bağlamda, işyerlerinde yalnızca genel uygulamaların değil, aynı zamanda bireysel farklılıkları ve toplumsal dinamikleri de göz önünde bulunduran bütüncül yaklaşımların benimsenmesi gerekmektedir. Bu tür yaklaşımlar, işyerinde daha etkin ve sürdürülebilir çözümler geliştirilmesine katkıda bulunacaktır.

Ayrıca, stres ve yaralanma gibi madde kullanımının işyeriyle ilişkili kök nedenlerini ele alan birincil önleme çabaları, özellikle opioid salgını bağlamında büyük önem taşımaktadır. Bu çabaların etkinliğini artırmak ve sürdürülebilirliklerini sağlamak için devlet destekli finansman mekanizmalarının devreye girmesi gerekmektedir (Rosen vd., 2021). Stres yönetimi ve sağlıklı yaşam programları gibi davranışsal sağlık yaklaşımları da madde bağımlılığını önlemede etkili olmakta; bu yaklaşımlar, altta yatan nedenleri ele alarak ve genel sağlık anlayışını teşvik ederek kapsamlı bir çözüm sunmaktadır (Bennett ve Lehman, 2003). Son olarak, sağlığı geliştiren EAP'ler ile fitness ve sağlıklı yaşam programları gibi restoratif hizmetlerin entegre edilmesi, iş gücünün genel sağlığını ve üretkenliğini artırarak sinerjik bir etki yaratmaktadır (Miller vd., 1985). Bu bağlamda, önleme, tedavi ve destekleyici işyeri politikalarını bir araya getiren kapsamlı bir strateji, işyerinde madde bağımlılığı sorununu etkili bir şekilde ele almak için gereklilik arz etmektedir.

SONUÇ VE ÖNERİLER



Bu çalışma, çocukluk çağı travmalarının yetişkinlikteki madde kullanımı ve işyeri davranışları üzerindeki etkilerini derinlemesine incelemektedir. Erken yaşam deneyimlerinin profesyonel ve kişisel yaşam üzerindeki uzun vadeli etkilerini ortaya koyan bulgular, güçlü aile bağları ve pozitif ebeveynlik uygulamalarının genç yetişkinlerde madde kullanımını azalttığını ve sağlıklı bireylerin topluma kazandırılmasında önemli bir rol oynadığını göstermektedir. Çalışmanın bir diğer önemli bulgusu ise, işyerinde uygulanan müdahalelerin yalnızca iş performansını değil, bireylerin genel refahını da desteklemesi gerektiğidir. İşyerlerinde madde kullanımının olumsuz etkileri, verimliliğin düşmesi, devamsızlıkların artması ve kazaların artması gibi sorunlarla kendini göstermektedir. Bu sorunları ele alırken, çok bileşenli müdahalelerin, örneğin Çalışan Yardım Programları (EAP) ve uyusturucusuz işyeri politikalarının, çalışanların genel refahını artırmada etkili araçlar olduğuna vurgu yapılmıştır. Ancak, bu politikaların başarısı, çalışanların katılım oranlarının artırılması ve gizlilik gibi endişelerin giderilmesi gibi unsurlara bağlıdır. Ayrıca, sektöre özgü güvenlik önlemleri, özellikle inşaat ve sağlık hizmetleri gibi yüksek riskli alanlarda yaşanan kazaların önlenmesi açısından kritik öneme sahiptir. Sonuç olarak, madde bağımlılığıyla mücadelede aile terapisi, toplum temelli programlar ve çocukluk travmalarına yönelik erken müdahale stratejilerinin entegrasyonu, yalnızca bireysel tedavi süreçlerini değil, işyerlerinde sağlıklı ve üretken bir ortamın oluşturulmasını da destekleyecektir. İşverenlerin, politika yapımcıların ve toplumun iş birliğiyle farkındalık programları, destekleyici politikalar ve müdahalelerin teşvik edilmesi, madde bağımlılığına karşı sürdürülebilir çözümler geliştirilmesine olanak tanıyacaktır.

Çıkar Çatışması: Yazarlar herhangi bir kişi veya kuruluş ile çıkar çatışması olmadığını beyan ederler.

Maddi destek: Bu çalışma sırasında yazarlar tarafından herhangi bir mali destek kullanılmamıştır.

AYNAKÇA

Akanbi, M. O., Iroz, C. B., O'Dwyer, L. C., Rivera, A. S. & McHugh, M. C. (2020). A systematic review of the effectiveness of employer-led interventions for drug misuse. *Journal of occupational health*, 62(1), e12133.

Atherton, W. L. (2011). *The impact of a vocational counseling based substance abuse intensive outpatient program upon work and well-being: A pilot study*: East Carolina University.

Bennett, J. B. & Lehman, W. E. (2003). *Preventing workplace substance abuse: Beyond drug testing to wellness*: American Psychological Association.

Cheng, S., Wen, Y., Liu, L., Cheng, B., Liang, C., Ye, J., Chu, X., Yao, Y., Jia, Y. & Kafle, O. P. (2021). Traumatic events during childhood and its risks to substance use in adulthood: an observational and genome-wide by environment interaction study in UK Biobank. *Translational psychiatry*, 11(1), 431.

Degenhardt, L., Bharat, C., Glantz, M. D., Bromet, E. J., Alonso, J., Bruffaerts, R., Bunting, B., de Girolamo, G., de Jonge, P. & Florescu, S. (2022). The associations between traumatic experiences and subsequent onset of a substance use disorder: Findings from the World Health Organization World Mental Health surveys. *Drug and alcohol dependence*, 240, 109574.

Dinis-Oliveira, R. J. & Magalhães, T. (2020). Abuse of licit and illicit psychoactive substances in the workplace: medical, toxicological, and forensic aspects. *Journal of clinical medicine*, 9(3), 770.

Eddah, K. H. & Loong'onyo, P. M. (2024). The role of family in the initiation and enabling of alcohol and substance abuse. *African Journal of Alcohol and Drug Abuse*, 11(1), 112-128.

Fernandes, G., Spiers, A., Vaidya, N., Zhang, Y., Sharma, E., Holla, B., Heron, J., Hickman, M., Murthy, P. & Chakrabarti, A. (2021). Adverse childhood experiences and substance misuse in young people in India: results from the multisite cVEDA cohort. *BMC public health*, 21, 1-13.

Flèche, S., Lekfuangfu, W. N. & Clark, A. E. (2021). The long-lasting effects of family and childhood on adult wellbeing: Evidence from British cohort data. *Journal of Economic Behavior & Organization*, 181, 290-311.

Fletcher, J. M. & Sindelar, J. L. (2012). The effects of family stressors on substance use initiation in adolescence. *Review of Economics of the Household*, 10, 99-114.

French, M. T., Zarkin, G. A., Hartwell, T. D. & Bray, J. W. (1995). Prevalence and consequences of smoking, alcohol use, and illicit drug use at five worksites. *Public Health Reports*, 110(5), 593.

Frone, M. R. (2013). *Alcohol and illicit drug use in the workforce and workplace*: American Psychological Association.

Frone, M. R. & Brown, A. L. (2010). Workplace substance-use norms as predictors of employee substance use and impairment: a survey of US workers. *Journal of Studies on Alcohol and Drugs*, 71(4), 526-534.

- Galaif, E. R., Newcomb, M. D. & Carmona, J. V. (2001). Prospective relationships between drug problems and work adjustment in a community sample of adults. *Journal of Applied Psychology*, 86(2), 337.
- Gebremariam, K. T. & Sandhu, T. (2020). Family environment and substance use among university students. *International Journal of Scientific & Technology Research*, 9(2), 1530-1535.
- Geldenhuis, K. (2015). Substance abuse in the workplace. *Servamus Community-based Safety and Security Magazine*, 108(6), 25-27.
- Gerhardt, S., Eidenmueller, K., Hoffmann, S., Bekier, N. K., Bach, P., Hermann, D., Koopmann, A., Sommer, W. H., Kiefer, F. & Vollstädt-Klein, S. (2022). A history of childhood maltreatment has substance- and sex-specific effects on craving during treatment for substance use disorders. *Frontiers in psychiatry*, 13, 866019.
- Gerich, J. & Lehner, R. (2023). Escape or activate? Pathways of work stress on substance use. *Work*, 74(1), 193-206.
- Ghodse, H. & Galea, S. (2023). Misuse of drugs and alcohol. In *Understanding doctors' performance* (pp. 38-47): CRC Press.
- Gidzgie, P. A., Bari, M., López-Atanes, M., Lotzin, A., Grundmann, J., Hiller, P., Schneider, B. & Schäfer, I. (2023). Improving care for SUD patients with complex trauma—relationships between childhood trauma, dissociation, and suicidal behavior in female patients with PTSD and SUD. *Frontiers in psychiatry*, 13, 1047274.
- Goodman, A., Joyce, R. & Smith, J. P. (2011). The long shadow cast by childhood physical and mental problems on adult life. *Proceedings of the National Academy of Sciences*, 108(15), 6032-6037.
- Guarino, H., Mateu-Gelabert, P., Quinn, K., Sirikantraporn, S., Ruggles, K. V., Syckes, C., Goodbody, E., Jessell, L. & Friedman, S. R. (2021). Adverse Childhood Experiences Predict Early Initiation of Opioid Use Behaviors. *Frontiers in Sociology*, 6. doi:10.3389/fsoc.2021.620395
- Gunnarsson, M. & Törrönen, J. (2022). Performing normality in working life among heavy substance users. *Nordic Studies on Alcohol and Drugs*, 39(5), 473-486.
- Hansen, C. D., Kirkeby, M. J., Kjellmann, K. G., Andersen, J. H. & Møberg, R. J. (2021). The importance of adverse childhood experiences for labour market trajectories over the life course: a longitudinal study. *BMC public health*, 21, 1-12.
- Heerde, J. A., Bailey, J. A., Toumbourou, J. W. & Catalano, R. F. (2019). Longitudinal associations between the adolescent family environment and young adult substance use in Australia and the United States. *Frontiers in psychiatry*, 10, 821.
- Hemovich, V., Lac, A. & Crano, W. D. (2011). Understanding early-onset drug and alcohol outcomes among youth: The role of family structure, social factors, and interpersonal perceptions of use. *Psychology, health & medicine*, 16(3), 249-267.
- Hollinger, R. C. (2018). Working under the influence (WUI): Correlates of employees' use of alcohol and other drugs. In *Occupational Crime* (pp. 385-400): Routledge.
- Humza, N. (2023). Substance Abuse and its Implications in 21st Century. *Advances in Social Sciences Research Journal*, 10(1), 329-337. doi:10.14738/assrj.101.13918
- Karsberg, S., Hesse, M., Pedersen, M. M., Charak, R. & Pedersen, M. U. (2021). The impact of poly-traumatization on treatment outcomes in young people with substance use disorders. *Bmc Psychiatry*, 21, 1-14.
- Kasen, S. & Cohen, P. (2009). What we can and cannot say about longterm longitudinal studies of childhood disorder.
- Lambrechts, M.-C., Vandersmissen, L. & Godderis, L. (2017). 0193 Alcohol and other drugs among workers: prevalence and job related consequences. In: BMJ Publishing Group Ltd.
- Lotzin, A., Grundmann, J., Hiller, P., Pawils, S. & Schäfer, I. (2019). Profiles of childhood trauma in women with substance use disorders and comorbid posttraumatic stress disorders. *Frontiers in psychiatry*, 10, 674.
- McGovern, R., Bogowicz, P., Meader, N., Kaner, E., Alderson, H., Craig, D., Geijer-Simpson, E., Jackson, K., Muir, C. & Salonen, D. (2023). The association between maternal and paternal substance use and child substance use, internalizing and externalizing problems: a systematic review and meta-analysis. *Addiction*, 118(5), 804-818.

- Merrick, E. S. L., Volpe-Vartanian, J., Horgan, C. M. & McCann, B. (2007). Revisiting employee assistance programs and substance use problems in the workplace: key issues and a research agenda. *Psychiatric services (Washington, DC)*, 58(10), 1262.
- Miller, R., Shain, M., Crim, D. & Golaszewski, T. (1985). The synergism of health promotion and restoration in the prevention of substance abuse in the workplace. *Health Values*, 9(5), 50-58.
- Mogorosi, L. (2009). Substance abuse at the work place: The problem and possible solutions. *Social work/Maatskaplike werk*, 45(4).
- Morse, A. K., Askovic, M., Sercombe, J., Dean, K., Fisher, A., Marel, C., Chatterton, M.-L., Kay-Lambkin, F., Barrett, E. & Sunderland, M. (2022). A systematic review of the efficacy, effectiveness and cost-effectiveness of workplace-based interventions for the prevention and treatment of problematic substance use. *Frontiers in Public Health*, 10, 1051119.
- New, L. L. (2023). How workplace challenges affect the risk of substance use disorders in a health care environment. *Nursing Clinics*, 58(2), 183-195.
- Niu, Y. (2023). The influence of family and peer on adolescent alcohol addiction. *Journal of Education, Humanities and Social Sciences*, 8, 703-708.
- Park, D. & Minnick, D. (2024). Workplace context to prevent substance misuse in the United States: associations between workplace policies and employee substance use disorders. *Journal of Drug Issues*, 54(1), 90-104.
- Perini, I., Mayo, L. M., Capusan, A. J., Paul, E. R., Yngve, A., Kampe, R., Gauffin, E., Mazurka, R., Ghafouri, B. & Stensson, N. (2023). Resilience to substance use disorder following childhood maltreatment: association with peripheral biomarkers of endocannabinoid function and neural indices of emotion regulation. *Molecular psychiatry*, 28(6), 2563-2571.
- Petersen, J., Schulz, A.-C., Brähler, E., Sachser, C., Fegert, J. M. & Beutel, M. E. (2022). Childhood maltreatment, depression and their link to adult economic burdens. *Frontiers in psychiatry*, 13, 908422.
- Petry, N. M., Andrade, L. F., Rash, C. J. & Cherniack, M. G. (2014). Engaging in job-related activities is associated with reductions in employment problems and improvements in quality of life in substance abusing patients. *Psychology of Addictive Behaviors*, 28(1), 268.
- Prasad, S., Basu, D., Mattoo, S. K. & Subodh, B. (2023). Assist-linked brief intervention to reduce risky pattern of substance use in male workers employed at a tertiary care hospital in India: A randomized controlled trial. *Indian Journal of Psychiatry*, 65(1), 36-44.
- Ramirez-Cardenas, A., Wingate, K. C., Pompei, R., King, B., Scott, K. A., Hagan-Haynes, K. & Chosewood, L. C. (2023). Fatalities involving substance use among US oil and gas extraction workers identified through an industry specific surveillance system (2014–2019). *Journal of occupational and environmental medicine*, 65(6), 488-494.
- Richmond, M. K., Shepherd, J. L., Pampel, F. C., Wood, R. C., Reimann, B. & Fischer, L. (2014). Associations between substance use, depression, and work outcomes: an evaluation study of screening and brief intervention in a large employee assistance program. *Journal of Workplace Behavioral Health*, 29(1), 1-18.
- Rosen, J., Zelnick, J. R., Zockler, J. & Landsbergis, P. (2021). Introduction to the special issue: opioids and the workplace-urgent action needed. *New solutions: a journal of environmental and occupational health policy*.
- Rounds, T., Mohr, C. & Brannan, D. (2022). Alcohol Use and the Workplace. In: Routledge.
- Salvatore, J. E., Aggen, S. H. & Kendler, K. S. (2022). Role of parental divorce and discord in the intergenerational transmission of alcohol use disorder. *Drug and alcohol dependence*, 234, 109404.
- Shah, K. T. B. M. (2018). *Drug in The Workplace*. Paper presented at the 3rd ASEAN Conference on Psychology, Counselling, and Humanities (ACPCCH 2017).
- Sharma, J. & Sharma, A. (2017). Risk factors in alcoholism: The role of family environment. *Indian Journal of Health and Wellbeing*, 8(11), 1347-1352.
- Shaw, W. S., Roelofs, C. & Punnett, L. (2020). Work environment factors and prevention of opioid-related deaths. *American journal of public health*, 110(8), 1235-1241.
- Singh, P., Tiwari, G. & Kiran, K. A Study On Environmental Variables Influencing Drug Addiction.

Sorge, J. T., Young, M., Maloney-Hall, B., Sherk, A., Kent, P., Zhao, J., Stockwell, T., Perlova, K., Macdonald, S. & Ferguson, B. (2020). Estimation of the impacts of substance use on workplace productivity: a hybrid human capital and prevalence-based approach applied to Canada. *Canadian Journal of Public Health, 111*, 202-211.

Taylor, L. (2020). Substance Abuse and Misuse Identification and Prevention: An Evidence-Based Protocol for CRNAs in the Workplace. *AANA journal, 88*(3).

Tschampl, C. A., Canuto, M., De Jesús, D., D'Ippolito, M., Guzman, M., Larson, M. J., Stewart, E. & Lundgren, L. (2022). Adverse childhood experiences are associated with increased overdose risk in predominately Latinx adults seeking treatment for substance use disorders. *Frontiers in psychiatry, 13*, 987085.

Weiss-Randall, D. N. & Rich, N. (2019). Addressing addictive behaviors in the workplace. In *Substance abuse and Addiction: Breakthroughs in research and practice* (pp. 412-432): IGI Global.

Wickizer, T. M., Kopjar, B., Franklin, G. & Joesch, J. (2004). Do drug-free workplace programs prevent occupational injuries? Evidence from Washington State. *Health Services Research, 39*(1), 91-110.

Windle, M. & Windle, R. C. (2018). Parental divorce and family history of alcohol disorder: Associations with young adults' alcohol problems, marijuana use, and interpersonal relations. *Alcoholism: Clinical and Experimental Research, 42*(6), 1084-1095.